

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-394-4-64>

Луць Сергій, кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва К-ПНУ імені Івана Огієнка

Технологічно-технічні особливості творів скульптурної мініатюри митців КюД «Лобортас»

Ключові слова: КюД «Лобортас», ювелірне мистецтво, скульптурна мініатюра, матеріали, технологічно-технічних процеси, ювелірні техніки.

Serhii Luts, PhD in Arts, Senior Lecturer at the Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

Technological and technical features of the works of sculptural miniature by the artists of the CJH “Lobortas”

Abstract. The main characteristic of the jewelry sculpture by CJH “Lobortas” is its small size, which is revealed by a vivid artistic image and skillful application and synthesis of traditional and modern technological and technical processes and jewelry techniques with a wide variety of materials (gold, silver, precious and semi-precious stones, glass, hot enamels, wood, as well as a number of various rare natural minerals).

Key words: CJH “Lobortas”, jewelry art, sculptural miniature, materials, technological and technical processes, jewelry techniques.

Аналізуючи широкий типологічний діапазон ювелірних творів Класичного ювелірного Дому «Лобортас» (КюД «Лобортас»), спостерігаємо – велика увага приділяється створенню творів скульптурної мініатюри, яка є одним з найдавніших видів скульптури, що зародилася ще в античні часи та постійно займала важливе місце в ювелірному мистецтві. Епоха Відродження залишила для наслідування багато шедеврів мініатюрної ювелірної скульптури – таких, як «Сальєра» Бенвенуто Челліні, що стала найдорожчим виробом ювелірного мистецтва в жанрі настільної скульптури. Унікальність та ексклюзивність робіт, виконаних «лобортасівцями», безперечно, доводить, що ювелірна пластика інтер'єрного характеру є цікавою та важливою частиною в розмаїтті ювелірного мистецтва. Тематика творів ювелірної скульптури надзвичайно різноманітна та має безліч спрямувань. Головне в ювелірній скульптурі митців КюД «Лобортас» – це невеликі розміри, які розкриваються завдяки яскравому художньому образу та майстерному застосуванню та синтезу традиційних та новітніх технологічно-технічних процесів та ювелірних технік з найрізноманітнішими матеріалами (золото, срібло, дорогоцінне та напівдорогоцінне каміння, скло, гарячі емалі, дерево, а також ряд різних рідкісних природних мінералів). Ювелірні твори мініатюрної скульптури вирізняються новаторськими технічними прийомами,

які є яскравими акцентами технологічних процесів ювелірного «лобортасівців». Процес виготовлення відбувається вручну, цим самим підкреслюючи ексклюзивність твору. Винятком може бути лиття чорнової заготовки основної форми твору, яка в подальшому на багатьох стадіях технологічного процесу піддається суттєвій художній обробці та візуально набуває повноцінної характерної завершеності. Також для виготовлення початкової великої форми можливий варіант використання листового металу, який обробляється методом виколотки та карбування, після чого піддається виключно рукотворному доопрацюванню, використовуючи широкий арсенал технік художньої обробки металу, що збагачують ювелірний твір своїми естетичними властивостями. Серед найрізноманітнішого ряду ювелірних технік, які застосовуються для вирішення формотворчих процесів декорування мілкої пластики, важливе місце у творчості «лобортасівців» має техніка так званого монетного гравіювання. У ювелірних скульптурних композиціях, де використовується листовий метал та технологічні процеси виколотки і карбування, часто застосовується саме гравіювання як засіб декорування великих площин та окремих деталей композицій, завдяки якому утворюються рельєфні рисунки, що збагачують загальну концепцію формотворення. Гравіювання – це метод отримання зображення на площині шляхом зрізання поверхневого шару того чи іншого матеріалу. Техніка «монетного» гравіювання, яка використовується як одна із «візитівок» віртуозної майстерності «лобортасівців», постає одним із засобів оздоблення та декорування творів пластики малих форм. Означена техніка за принципами та прийомами дуже близька до техніки медальєрного мистецтва та гліптики, де майстру вкрай важливо досконало володіти інструментом та мати глибоке відчуття матеріалу. Цю техніку можна розглядати, як своєрідну «скульптуру мініатюр» на поверхні великої форми, яка вражає не менше, ніж використання дорогоцінного каміння чи майстерно виконаних емалей. «Лобортасівцями» відроджена специфічна виразна мова «монетного» гравіювання, що звучить в ювелірних творах, як невід'ємна частина достеменно точної графічно завершені пластичності рельєфу. Можна стверджувати, що зазначена техніка є унікальним засобом, що надає ювелірним творам неперевершеного естетичного сприйняття, виводить їх на найвищі щаблі мистецького рівня.

